

Ferge Zsigmond*

A PROGRAMKÓD „VISSZAFEJTÉSÉRŐL” AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG TOP SYSTEM SA ÉS ÉTAT BELGE-ÜGYBEN HOZOTT ÍTÉLETE KAPCSÁN¹

I. BEVEZETÉS

I.1. Jelen ügy kapcsán az Európai Bíróság jogértelmező tevékenységéről

Általános megközelítés szerint a társadalmi kapcsolatok sajátos vonásainak megváltozása folytán a már rögzített normák általában értelmezésre szorulnak. A Római Szerződés az alapítók és a később csatlakozó államok együttműködésének csak az alapelveit rögzíti, 164. (220.) cikke szerint az Európai Bíróság (a továbbiakban: EUB) – saját hatáskörének keretén belül – a szerződések értelmezése és alkalmazása során biztosítja a jog tiszteletben tartását, amely döntésein keresztül hatályosul.

A jogértelmezés a jogi norma tartalmának, jelentésének és annak körülményeinek feltárását az adott élethelyzetre való alkalmazhatóságában megnyilvánuló megfeleltethetőséget jelenti. Célja a a norma jelentésének és összefüggéseinek feltárása, ha annak mibenléte vagy tartalma nem világos. Az előterjesztő bíróság mindig aktuális kérdések értelmezését kéri.

Az EUB jogértelmezése nem csupán a jogi körülmények mérlegelésén alapul, mivel magyarázatai a ténybeli körülményektől általában nem szakíthatók el. Ebből következően lehetséges, hogy feloldhatatlannak tűnő ellentmondásokat – egymástól értelmezésben különböző nézeteket – új megvilágításba helyezve közelebb kerül egy, a gyakorlatban is követhető megoldáshoz.

Jelen ügyben a számítógépi programok szerzői jogi védelmének sajátos összefüggése kapcsán nyújtott jogértelmezést. Az ügy egyedi, mivel program visszafejtéséhez való jog kérdései a védelem alatt álló teljesítmények egyetlen másik kategóriája esetében sem merülhetnek fel pusztán amiatt, mert a számítógépi programoktól eltérő kategóriákba tartozó művek tartalmához való hozzáféréshez sem visszafejtési, sem más hasonló eljárásra nincs szükség.²

* Ügyvéd, kereskedelmi szakjogász.

¹ 2021. október 6-i Top System SA és État belge, C-13/20. sz. ítélet ECLI:EU:C:2021:811 (a továbbiakban: ítélet).

² Maciej Szpunar főtanácsnok Top System SA kontra État belge, C-13/20. sz. ügyben tett indítványa (a továbbiakban: indítvány) 8. pont.

I.2. Az ítéletnél maradvá

A brüsszeli fellebbviteli bíróság a számítógépi programok jogi védelméről szóló 91/250/EGK irányelv³ konkrét rendelkezéseinek értelmezése kapcsán előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett elő az EUB-hez.

Az ügy tárgyát a belga jog szerint alapított Top System SA társaság és a belga állam – az État belge – közötti jogvita képezte. A felek közötti megítélésbeli különbség okául az szolgált, hogy a Selor – a belga szövetségi közigazgatás kiválasztó bizottsága – visszafejtett a Top System által kifejlesztett, olyan alkalmazás részét képező számítógépi programot, amelyre vonatkozóan a kiválasztó bizottság használati engedéllyel rendelkezett.

Bár az EUB e tárgykörrel már több ítéletében is foglalkozott,⁴ jelen ügy újabb alkalmat kínált számára, hogy a számítógépi programok jogi védelmének sajátosságait megvizsgálja.

A számítógépi programok mind az uniós, mind a nemzetközi jogban⁵ irodalmi művekként részesülnek szerzői jogi védelemben, bár azoktól több szempontból is különböznek. Sajátos jellegük e védelem mechanizmusaiban is tükröződik, amelyek olyannyira eltérnek a szerzői jog általános szabályaitól, hogy egyes szerzők azt gyakorlatilag *sui generis* védelmi rendszernek tekintik, és „a törvény erejénél fogva írásműnek” minősítik.⁶

A jelen ügyben a felek által vitatott volt, hogy egy számítógépi program egészének vagy részének visszafejtése a 91/250 irányelv által engedélyhez kötött cselekmények valamelyikét jelenti-e, amelyet hiba kijavítása érdekében a program jogszerű felhasználója jogosult elvégezni.

Az előterjesztő bíróság megállapítása szerint sem az irányelv szövege, sem a vonatkozó ítélkezési gyakorlat nem szolgált számára elégséges támpontként az irányelv értelmezésére vonatkozó ezen új kérdés megválaszolásához, amely egyben az uniós jog egységes alkalmazása szempontjából általános érdekléssel is bír.⁷

Az értelmezni kért 91/250 irányelv rögzítette, hogy az uniós országoknak az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezmény által meghatározott jelentés alapján a

³ A számítógépi programok jogi védelméről szóló, 1991. május 14-i 91/250/EGK tanácsi irányelv (szoftverirányelv).

⁴ 2014. február 13-i Svensson és társai-ítélet, C-466/12, EU:C:2014: 76; 2014. október 21-i BestWater International-végzés, C-348/13 EU:C:2014:2315; 2016. szeptember 8-i GS Media-ítélet, C-160/15, EU:C:2016:644; 2016. november 16-i Soulier és Doke-ítélet, C-301/15, EU:C:2016:878; 2017. április 26-i Stichting Brein (Filmspeler)-ítélet, ECLI:EU:C:2017:300; 2017. június 14-i Stichting Brein (Pirate Bay)-ítélet, ECLI:EU:C:2017:456; 2018. augusztus 7-i Renckhoff-ítélet, C-161/17, EU:C:2018:634; 2021. március 9-i VG Bild-Kunst-ítélet, C-392/19. sz. ügy, ECLI:EU:C:2021:181.

⁵ A WIPO 1996. december 20-án Genfben elfogadott Szerzői Jogi Szerződése 4. cikk. A szerződést Magyarország 2004. évi XLIX. törvény hirdette ki.

⁶ Indítvány 1. pont. Hivatkozás (4) lábjegyzet: Ryszard Markiewicz: Ilustrowane prawo autorskie. Wolters Kluwer, Varsó, 2018, p. 463; Michel Vivant, Jean-Michel Bruguière: Droit d’auteur et droits voisins. Dalloz, Párizs, 2015, p. 183.

⁷ Cour d’appel de Bruxelles (Belgium) C-13/20. sz. 2020. január 14-i előzetes döntéshozatal iránti kérelme. Összefoglalás 25. pont.

számítógépi programokat az irodalmi alkotásoknak megfelelő védelemben kell részesíteni, továbbá hogy a számítógépi programok fogalma magában foglalja azok előkészítő dokumentációját is.

Védelem vonatkozik a számítógépi programok bármely formában történő kifejezésére – nem beleértve azonban a számítógépi program vagy annak bármely eleme alapjául szolgáló ötleteket és elveket –, továbbá az eredeti számítógépi programra abban az értelemben, hogy az a szerző saját szellemi alkotása.

A védelemre jogosult minden olyan természetes vagy jogi személy, aki az irodalmi művekre irányadó nemzeti szerzői jogi szabályok szerint erre jogosult.

Egy számítógépi program jogainak tulajdonosa jogosult vagy másokat feljogosíthat a program vagy annak egy részének tartós vagy időleges többszörözésére, a program lefordítására, átdolgozására, feldolgozására és bármely más módon történő módosítására, valamint a program terjesztésére.

E kizárólagos jogok korlátozásai körében nincs szükség a jogtulajdonosok általi előzetes engedélyre.

- Engedélyezett egy programnak az azt jogszerűen megszerző személy általi többszörözése, lefordítása, átdolgozása, feldolgozása vagy módosítása, ha ez szükséges a program rendeltetési célnak megfelelő használatához.
- A program jogszerű felhasználója jogosult biztonsági másolatot készíteni arról, amennyiben a használathoz szükséges.
- Ugyanezen személy ugyancsak jogosult megfigyelni, tanulmányozni és tesztelni a program működését a program elemeinek alapját képező ötletek és elvek meghatározása céljából.

Az irányelv alkalmazásában „visszafejtés” egy programkódnak ember által olvasható, magasabb szintű programozási nyelvre való átalakítása. Nincs szükség a jogtulajdonos engedélyre, amennyiben a kód többszörözése, illetve formájának lefordítása egy új számítógépi programnak más programokkal való együttes működtetéséhez elengedhetetlen.

Az irányelv a védelemre vonatkozó különös intézkedésként rögzítette, hogy egy számítógépi program jogsértő példányának forgalomba hozatala, és egy program jogsértő példányának kereskedelmi célú birtoklása, továbbá bármely olyan eszköz forgalomba hozatala vagy kereskedelmi célú birtoklása – amelynek kizárólagos célja bármely műszaki védelmi intézkedés eltávolítása vagy megkerülése – esetén az uniós országoknak intézkedéseket kell hozniuk e cselekmények bármelyikét elkövető személyekkel szemben.

A 91/250 irányelvet, – amelyet az uniós országoknak 1992. december 31-ig kellett átültetniük nemzeti jogukba, az azt kodifikáló 2009/24/EK irányelv⁸ – 2009. május 24-i hatállyal hatályon kívül helyezte. Így annak ellenére, hogy a jogvita elbírálásakor már nem

⁸ A számítógépi programok jogi védelméről szóló, 2009. április 23-i 2009/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv.

volt hatályos, de időbeli hatálya alapján a jelen ügy tényállására még a 91/250 irányelv volt alkalmazandó. Az ügybeni megfelelés szempontjából azonban feltétlenül meg kell állapítani, hogy korábbi irányelv tárgyi ügy megítélésére vonatkozó releváns rendelkezéseit nem módosították, a vonatkozó rendelkezések lényegében azonosak.

- Az irányelv 4. cikkének *a)* és *b)* pontja előírja, hogy a számítógépi program jogosultjának kizárólagos joga van a program reprodukálására és megváltoztatására.
- Az 5. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy külön szerződéses rendelkezések hiányában a 4. cikk *a)* és *b)* pontjában említett cselekményekhez nincs szükség a jogtulajdonos engedélyére, ha azok szükségesek a számítógépi program használatához.
- A 6. cikk szerint nincs szükség a jogtulajdonos engedélyére, ha a kód sokszorosítása és formájának megváltoztatása a 4. cikk *a)* és *b)* pontja szerint elengedhetetlen egy önállóan létrehozott termék interoperabilitásának eléréséhez szükséges információk megszerzéséhez, feltéve, hogy
  - a)* e cselekményeket az engedéllyel rendelkező személy vagy a program példányának felhasználására jogosult másik személy, vagy ezek nevében az erre felhatalmazott személy végzi,
  - b)* az együttes működtetéshez szükséges információ korábban nem volt az *a)* pontban említett személyek számára könnyen hozzáférhető, és
  - c)* ezek a cselekmények az eredeti számítógépi programnak csak az együttes működtetéshez szükséges részeire korlátozódnak.
- A 7. cikk a védelemre vonatkozó különös intézkedésekről szól. Ennek értelmében a tagállamok megfelelő intézkedésekről rendelkeznek lényegében olyan személyekkel szemben, akik valamely számítógépi programról készült jogsértő másolatot vagy bármely olyan eszközt, amelynek kizárólagos szándékolt célja a számítógépi program védelmére alkalmazott műszaki intézkedések eltávolítása vagy megkerülése, szándékosan forgalomba hoznak, vagy kereskedelmi céllal birtokolnak.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a számítógépi programok jogi védelméről szóló, 1991. május 14-i 91/250/EGK tanácsi irányelv 5. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozott.

Az ügyben relevanciával bíró, „a szellemi tulajdon-jogokkal kapcsolatos hamisítás és kalózkodás visszaszorításáról” szóló, 1994. június 30-i belga törvény (a továbbiakban: LPO) 5. 6. és 7. cikkébe – az azt 2007. július 18-tól módosító 2007. május 15-i törvénnyel – a 91/250 irányelv 4., 5. és 6. cikkét lényegében szó szerint átültették a belga jogba.

II. A TÉNYÁLLÁS

A belga jog szerint alapított Top System társaság (Top System) számítástechnikai programokat fejleszt. E célból tervezte meg a saját „Top System Frameworkjét” (TSF), amely a Microsoft „NET Frameworkjén” alapuló – a programozók munkáját megkönnyítő – számítástechnikai eszköztár, amelyhez további funkciókat és fejlesztéseket tett hozzá.

A Selor, Belgiumban kormányzati szolgáltató, a közigazgatás különböző szolgálatai jövőbeli munkatársainak kiválasztásáért és orientációjáért felelős közintézmény. A „Stratégia és támogatás” szövetségi közszolgálatba való beolvadását követően a belga állam az eljárás alpereseként lépett a perbe.

A társaság e közigazgatási intézménnyel 1990 óta működött együtt, és annak nevében informatikai fejlesztési és karbantartási szolgáltatásokat nyújtott. Ennek keretében a Selor fokozatosan olyan informatikai eszközöket hozott létre, amelyek lehetővé tették az online jelentkezések benyújtását és azok kezelését. Az így beküldött pályázatok kiértékelése céljából a Top System a Selor kérésére különböző új alkalmazásokat fejlesztett, amelyek közül a „Selor Web Access” (SWA) bemutatására 2004 márciusában került sor. Ezen alkalmazások egyrészt a Selor igényeinek és követelményeinek megfelelően „testreszabott” elemekből, másrészt a TSF-ből kivont elemekből álltak. A Selor a Top System által fejlesztett alkalmazásokra felhasználási engedéllyel rendelkezett. Együttműködésük több éven át tartott. A felmerült tartós működési hibák elhárítására a Selor maga próbált megoldást találni.

2008. február 6-án a Selor és a Top System több szolgáltatási szerződést kötött. Ezek egyike új fejlesztési környezet létrehozására és kialakítására, valamint a Selor-alkalmazások forrásainak ezen új környezetbe való integrálására és migrálására vonatkozott. 2008 júniusa és októbere között bizonyos alkalmazásokat, többek között az eRecruiting alkalmazást érintő kérdések tárgyában a felek között elektronikus levelezés zajlott.

Mivel a kérdések megoldását illetően nem sikerült megállapodásra jutniuk, a Top System 2009. július 6-án a Selor és a belga állam ellen a brüsszeli kereskedelmi bíróság – tribunal de commerce de Bruxelles – előtt keresetet indított többek között annak megállapítása érdekében, hogy a Selor visszafejtette a TSF-et, megsértve a Top System e szoftverre vonatkozó kizárólagos jogait. Kérte, hogy a bíróság kötelezze a Selort és a belga államot az érintett szoftver forráskódjainak visszafejtéséért és másolásáért kártérítés, valamint a visszafejtés becsült időpontjától kártérítési kamatok megfizetésére. Végzésével a brüsszeli kereskedelmi bíróság elnöke helyt adott a Top System által benyújtott előzetes bizonyítási eljárás iránti kérelemnek, és a felek közti megítélésbeli különbségekre tekintettel szakértőt rendelt ki.

A kijelölt szakértő megállapítása szerint: „A megadott adatok elemzése alapján megállapítható, hogy a Selor a Top System tárgykönyvtárainak visszafejtését hajtotta végre, hogy azok alapján újraalkossa a forráskódot. Ennek érdekében a Selor nagy valószínűség szerint olyan eszközt használt, mint a 'Reflector', amelyből legalább egy példány [X] munkaállomásán ...a Selor rendelkezésére áll. Két példát találtunk olyan egyedi forráskódra, amelyet

2008. december 19-én változtattak meg. Ebben az időpontban e mappa valamennyi fájlját megváltoztatták. Megállapítjuk, hogy a 'Top System' bináris verziójának valamennyi hivatkozását az ezen a napon hozzáadott forráskód verziójának hivatkozásaira cserélték.”⁹

2009. november 26-án az ügyet a brüsszeli elsőfokú bíróság, a tribunal de première instance de Bruxelles elé utalták, amely 2013. március 19-i ítéletével a kártérítés iránti kérelmet megalapozatlannak nyilvánította, és a Top System kérelmét lényegében elutasította.

A Top System ezen ítélettel szemben a brüsszeli fellebbviteli bíróságnál, a cour d'appel de Bruxelles-nél fellebbezéssel élt.

A szoftvereit érintő bármilyen hiba fennállását vitatva azt állította, hogy a Selor jogelenesen fejtette vissza a TSF-et. Álláspontja szerint a számítógépi programok jogi védelméről szóló belga törvény, az LPO 6. és 7. cikke értelmében visszafejtés csak a szerző vagy a szerző jogutódjának engedélyével, illetve más programokkal való együttes működtetés céljából végezhető el, az érintett program működését érintő hibák kijavítása céljából nem megengedett.

A Selor elismerte, hogy egy hibás funkció kiiktatása érdekében visszafejtette a TSF egy részét. Ugyanakkor arra hivatkozott, hogy az LPO 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően jogában állt elvégezni e visszafejtést a TSF-et érintő olyan tervezési hibák kijavítása céljából, amelyek lehetetlenné tették a TSF rendeltetési céljának megfelelő módon történő használatát. Hivatkozott továbbá az LPO e cikkének (3) bekezdése szerinti azon jogára, hogy megfigyelheti, tanulmányozhatja és kipróbálhatja az érintett program működését a TSF érintett funkcióinak alapját képező ötletek és elvek meghatározása céljából annak érdekében, hogy megelőzhesse az e hibák által okozott blokkolásokat.

A kérdést előterjesztő brüsszeli fellebbviteli bíróság megítélése szerint annak meghatározása érdekében, hogy a Selor a visszafejtésre jogosult volt-e az LPO 6. cikkének (1) bekezdése alapján, feladata annak vizsgálata volt, hogy a számítógépi program egészének vagy egy részének visszafejtése az LPO 5. cikkének *a)* és *b)* pontjában említett cselekmények közé tartozik-e.

III. AZ EUB KORÁBBI ÍTÉLETEI

A 2001/29 irányelv a szerzői jog és a szomszédos jogok védelmére vonatkozik, ideértve a szerzőknek a műveikre vonatkozó kizárólagos jogait is. Az olyan művek, mint a számítógépi programok, kizárólag akkor részesülnek szerzői jogi védelemben, ha eredetiek, vagyis a szerző saját szellemi alkotásának minősülnek. Az alkotás részeit illetően azonban az irányelvben nincs utalás arra, hogy e részekre más szabályok vonatkoznának, mint az egész

⁹ Cour d'appel de Bruxelles C-13/20. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelme, 2020. január 14. Összefoglalás 7. pont.

műre, így akkor részesülnek szerzői jogi védelemben, ha jellegüknél fogva az egész mű eredetiségében szerepet játszanak.

E védelem sajátos összefüggéseit az EUB – különösen a program felhasználója jogosultságának meglétét, illetve annak mértékét, a védelem korlátait – korábbi ítéleteiben már több alkalommal is értelmezte.

Az EUB ítélkezési gyakorlatában a számítógépi programok jogi védelmének sajátos vonásaira rávilágító néhány ítéletét az alábbiakban ismertetjük.

Az Infopaq-ügy¹⁰ tárgya egy annak elismerésére irányuló kérelem elutasítása volt, miszerint az Infopaq nem volt köteles a szerzői jogok jogosultjának hozzájárulását – újságcikkek automatizált eljárás során történő beszkeneléséből és azok digitálisan feldolgozható dokumentummá történő alakításából álló többszöröségi cselekményeihez – megszerezni.

A 2001/29 irányelv által szabályozott többszöröségi jog terjedelmének értelmezése, illetve az e joghoz kapcsolódó kivételek és korlátozások pontosítása során az EUB megállapította, hogy a szerzői jog magját képező többszöröségi jog szerint műve többszörösésének engedélyezésére vagy megtiltására a szerző kizárólagos joggal rendelkezik.

A védelem tárgyával kapcsolatban rögzítette, hogy az adatrögzítési eljárás folyamán megvalósított cselekmény, – amely egy védelem alatt álló műből származó tizenegy szavas szövegv kivonat tárolásából és azt követő kinyomtatásából áll – tartozhat a részben történő többszörösés ezen irányelv 2. cikke szerinti fogalma alá, amennyiben az így átmásolt elemek a szerző saját szellemi alkotásának kifejeződései.

Mivel e cselekmény nem teljesíti a 2001/29 irányelv 5. cikke (1) bekezdésében foglalt, közbenső jellegre vonatkozó feltételt, így az eljárás az érintett szerzői jogi jogosultak hozzájárulása nélkül nem végezhető el. A szerző e kizárólagos jogának terjedelme attól függ, hogy milyen tágan határozzák meg valamely mű többszörösésének a fogalmát.

A mű jogszerű felhasználása a felhasználás minden olyan formáját magában foglalja, amelyhez nem szükséges a szerzői jogi jogosult hozzájárulása, vagy amelyhez kifejezetten hozzájárult. A mű többszörösés formájában történő felhasználása esetén nem szükséges a szerzői jogi jogosult hozzájárulása, ha az – a 2001/29 irányelv 5. cikkének (2) és (3) bekezdésében foglalt kivételek és korlátozások alapján – megengedett, feltéve hogy az érintett tagállam ezt a kivételt vagy korlátozást a nemzeti jogába átültette, és a felhasználás az irányelv 5. cikke (5) bekezdésének hatálya alá tartozik.

A Bezpečnostní softwarová-ügyben¹¹ a kérdés az volt, hogy egy számítógépi program grafikus felhasználói felülete e program 91/250 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében vett kifejezési formájának tekintendő-e, és ebből következően megilleti-e a számítógépi programokra alkalmazandó szerzői jogi védelem. Az előterjesztő bíróság által feltett kérdé-

¹⁰ 2009. július 16-i Infopaq International A/S és Danske Dagblades Forening-ítélet C-5/08. ECLI:EU:C:2009:465.

¹¹ 2010. december 2-i Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany és a Ministerstvo kultury-ítélet C-393/09 ECLI:EU:C:2010:816.

sek egy számítógépi program grafikus felhasználói felületére vonatkoztak. E felület célja a program és a felhasználó közötti interaktív kapcsolat biztosítása volt, amely többek között ikonok vagy szimbólumok képernyőn való megjelenítésével tette lehetővé a program intuitívabb és felhasználóbarátabb használatát.

Az EUB megállapítása szerint egy mű televíziós sugárzása főszabály szerint nyilvánosság-hoz történő közvetítésnek minősül, amely műnek a szerzője kizárólagos joggal rendelkezik annak engedélyezésére, illetve megtiltására. A grafikus felhasználói felület minősülhet a szerző saját szellemi alkotásának. Valamely számítógépi program bármely kifejezési formájának védelemben kell részesülnie attól a pillanattól kezdve, hogy többszörözése magának a számítógépi programnak a többszörözését is eredményezi, lehetővé téve ezáltal a számítógép számára, hogy funkcióját ellássa.

A tényállás adta körülmények között a grafikus felhasználói felület nem tette lehetővé a számítógépi program többszörözését, hanem csupán e program valamely elemének minősült, amellyel a felhasználó e program funkcionalitásait használta. A grafikus felhasználói felület ezen összetevőit kizárólag technikai funkció jellemezte.

Az ilyen felület a 2001/29 irányelv alapján műként szerzői jogi védelemben részesülhet, ha ez a felület a szerző saját szellemi alkotásának minősül. Azonban kérdéses, hogy ilyen helyzetben – a grafikus felhasználói felület részét képező valamennyi összetevő egyedi elrendezésére és konfigurációjára tekintettel – mely összetevők felelnek meg az eredetiség kritériumának.

A SAS Institute Inc. és a World Programming Ltd (WPL)-ügy¹² tárgyát egy számítógépi programokon és a SAS Institute informatikai adatbázisrendszerére vonatkozó kézikönyvön fennálló szerzői jogok megsértése miatt a SAS Institute által indított bitorlási kereset képezte.

Az ügyben a WPL-nek nem volt hozzáférése a SAS Institute programjának sem a forráskódjához, sem a tárgykódjához, és nem is alkalmazta a program tárgykódjának visszafejtését. A WPL a SAS Institute programja működésének megfigyelése, tanulmányozása és kipróbálása útján – ugyanazt a programnyelvet és ugyanazt az adatfájlformátumot alkalmazva – a program funkcionalitását többszörözte meg.

Az EUB megállapítása szerint a számítógépi programon fennálló szerzői jog jogosultja a hasznosítási szerződésre hivatkozva nem tilthatja meg az engedélyes számára, hogy a program elemeinek alapját képező ötleteket és elveket meghatározza, ha az engedélyes az engedély keretében tartozó műveleteket, vagy olyan betáplálási és futtatási műveleteket végez, amelyek a számítógépi program használatához szükségesek, azzal a feltétellel, hogy mindez e jogosultnak a programon fennálló kizárólagos jogait nem sértheti.

E feltételt illetően rögzítette, hogy a 91/250 irányelvnek a visszafejtésre vonatkozó 6. cikke (2) bekezdésének c) pontja ténylegesen megállapítja, hogy az irányelv nem igazolhatja,

¹² 2012. május 2-i SAS Institute Inc, és World Programming Ltd-ítélet, C-406/10. sz. ECLI:EU:C:2012:259.

hogy az alkalmazásával megszerzett információt kifejezési formájában lényegében hasonló számítógépi program kifejlesztéséhez, előállításához és forgalomba hozatalához, illetve a szerzői jogot sértő más cselekményhez használják fel.

A számítógépi programon fennálló szerzői jog nem sérülhet akkor, ha a jogszerűen engedélyt szerző személynek nem volt hozzáférése az engedély tárgyát képező számítógépi programnak a forráskódjához, hanem tevékenysége kizárólag a programnak az abból a célból történő tanulmányozására, megfigyelésére és kipróbálására korlátozódott, hogy annak funkcionalitását egy második program keretében többszörözze. Sem a számítógépi program funkcionalitása, sem a számítógépi program keretében a program bizonyos funkcióinak a használata céljából alkalmazott programnyelv és adatfájlformátum nem minősül e program kifejezési formájának, és ekként nem részesül ezen irányelv értelmében a számítógépi programok szerzői jogi védelmében.

A szerzői jogi védelem alatt álló számítógépi program használati kézikönyvében leírt egyes elemeknek valamely más számítógépi programban vagy e program használati kézikönyvében történő többszörözése az e kézikönyvön fennálló szerzői jog megsértésének minősülhet, ha e többszörözés a szerzői jogi védelem alatt álló számítógépi programra vonatkozó használati kézikönyv szerzője saját szellemi alkotásának a kifejeződését képezi.

A Nintendo vállalatok, valamint a PC Box Srl és 9Net Srl-ügyben a jogvita tárgyául az szolgált, hogy a PC Box mod chipeket és game copiereket forgalmazott a saját maga által működtetett honlapon, amely számára a 9Net biztosított tárhelyet. Az eljárás során vitatott volt, hogy a 2001/29 irányelv 6. cikkének hatálya alá tartoznak-e a hardverbe – a konzolokba – épített felismerő eszközök, illetve a magában a szerzői jogi védelem alatt álló műben található kódok annak ellenére, hogy az eszközök és termékek közötti interoperabilitás korlátozott.¹³

Az EUB válaszában rámutatott, hogy a 2001/29 irányelv 6. cikke megfelelő jogi védelem biztosítására kötelezi a tagállamokat minden hatásos „műszaki intézkedés” megkerülése ellen. Ennek körébe tartozik minden olyan technológia, eszköz vagy alkatrész, amely rendes működése során alapvetően arra szolgál, hogy a művek és más, jogi védelem alatt álló teljesítmények tekintetében megelőzze, illetve megakadályozza a jogszabályban meghatározott szerzői jog vagy szomszédos *sui generis* jog jogosultja által nem engedélyezett cselekményeket.

Az irányelvben semmi nem enged arra következtetni, hogy a 6. cikk (3) bekezdése nem foglalja magában a műszaki intézkedéseket, amelyek részben a játékok fizikai hordozóiba, részben pedig a konzolokba vannak beépítve, és amelyek a kettő között interakciót tesznek szükségessé.

¹³ 2014. január 23-i Nintendo Co. Ltd és társai kontra PC Box Srl és 9Net Srl-ítélet, C-355/12. ECLI:EU:C:2014:25.

A „hatásos műszaki intézkedés” fogalma széleskörűen került meghatározásra, és beletartozik a hozzáférés-ellenőrzési vagy védelmet nyújtó eljárással – így például kódolással, titkosítással vagy a mű vagy más teljesítmény egyéb átalakításával – vagy másolatkészítést ellenőrző mechanizmus útján történő ellenőrzés.

E fogalom alá tartozhatnak az olyan műszaki intézkedések, amelyek során a szerzői jog jogosultja által nem engedélyezett cselekmények elleni védelem érdekében nemcsak a jogi védelem alatt álló művet tartalmazó hordozóba – így a videójátékba – kerül beépítésre egy felismerő eszköz, hanem az e játékokhoz való hozzáférést és e játékok használatát biztosító hordozható készülékekbe vagy konzolokba is.

A számítógépi program másolatát megjelenítő kód jogosulatlan többszörözése, fordítása, feldolgozása vagy megváltoztatása sérti a szerző kizárólagos jogát, de az ilyen többszörözés és fordítás szükséges lehet például ahhoz, hogy a program más programokkal együttesen működtethető legyen, vagy ahhoz, hogy lehetővé tegye, hogy a számítógépes rendszer elemei – beleértve a különböző gyártóktól származó elemeket is – együttesen tudjanak működni.

Ilyen kivételes esetekben „a számítógépi program példányát jogszerűen felhasználó személynek” nem szükséges megszereznie a jogosult engedélyét. A számítógépi programok szerzői jogi védelme adott esetben nem sértheti az egyéb védelmi formák alkalmazását. Az irányelvnek a visszafejtésre vonatkozó rendelkezéseivel ellentétes szerződéses kikötések semmiek.¹⁴

A 2009/24 irányelv 6. cikkének címében szereplő „visszafejtés” fogalma nincs pontosabban meghatározva. Az irányelv e cikke (1) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelés esetén nincs szükség a jogosult engedélyére, ha a kód többszörözése, illetve lefordítása a számítógépi programok együttes működtetéséhez elengedhetetlen. Az alkalmazásuk révén szerzett információ csak ilyen célokra használható fel, és a jogosult jogos érdekei indokolatlanul nem károsíthatók.

Az eset kapcsán az EUB rögzítette, hogy értelmezésében a „hatásos műszaki intézkedés” fogalma alá tartozhatnak az olyan műszaki intézkedések, amelyek elsődlegesen abból állnak, hogy a szerzői jog jogosultja által nem engedélyezett cselekmények elleni védelem érdekében nemcsak a jogi védelem alatt álló művet tartalmazó hordozóba – így a videójátékba – kerül beépítésre egy felismerő eszköz, hanem az e játékokhoz való hozzáférést és a játékok használatát biztosító hordozható készülékekbe vagy konzolokba is.

Az IT Development SAS-ügyben¹⁵ az IT Development felhasználási engedélyt adott a francia piacon átalánydíjas mobil-előfizetéseket kínáló Free Mobile telefonszolgáltató részére, és karbantartási szerződést kötött vele a ClickOnSite megnevezésű szoftvercsomagra,

¹⁴ Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, (15), (16) preambulumbekkezdés.

¹⁵ 2019. december 18-i IT Development SAS és Free Mobile SAS-ítélet C-666/18. sz. ECLI:EU:C:2019:1099.

amely egy központosított projektirányítási szoftver, és amelynek célja annak a Free Mobile részére történő lehetővé tétele volt, hogy megszervezze és valós időben kövesse összes rádióantennájának a személyzete és a külső műszaki szolgáltatói általi elhelyezését.

Az IT Development keresetet indított a ClickOnSite szoftver bitorlásának megállapítása és kárának megtérítése iránt. Álláspontja szerint a Free Mobile új űrlapok létrehozásával módosította a szoftvert. E módosítások álláspontja szerint lényegesek voltak. A Free Mobile nem volt jogosult e módosítások elvégzésére. Hivatkozott többek között a felhasználási szerződésnek az engedély terjedelmét szabályzó rendelkezéseire, amelyekben az ügyfél kifejezetten vállalta, hogy a szoftvercsomag tekintetében a közvetlen vagy közvetett többszörözéstől visszafejtési és számítástechnikai visszaállítási műveletek végzésétől, valamint e szoftver közvetlen vagy közvetett módosításától, javításától, átdolgozásától, másodlagos művek létrehozásától és a szoftver kiegészítésétől tartózkodik.

Az EUB megállapítása szerint 2004/48 irányelvet és a 2009/24/ irányelvet úgy kell értelmezni, hogy a valamely számítógépi program felhasználási szerződésében foglalt azon kikötés megsértése, amely e programhoz fűződő szerzői jogok jogosultjának szellemi tulajdon-jogait érinti, a 2004/48 irányelv értelmében vett „szellemi tulajdon-jogok megsértésének” fogalma alá tartozik, és ennek következtében a jogosultat a nemzeti jog szerint alkalmazandó felelősségi rendszertől függetlenül a 2009/24/ irányelvben előírt biztosítékok megilleshetik.

Összefoglalva: a szerzői jogi védelem kiterjed a számítógépi programokra, függetlenül attól, hogy azok milyen módon vagy formában kerülnek kifejezésre. Az elvi megközelítés szerint a jogbiztonság elvének tiszteletben tartása megköveteli, hogy egy mű és ennek következtében az e művet megillető szerzői jogi védelem terjedelme kellő pontossággal és objektivitással azonosítható legyen.

Az EUB fenti ítéleteiben a számítógépi programokat a szerzői jog alapján megillető jogi védelem terjedelmét pontosította azáltal, hogy a szerzői jog védelmét az értelmezésén keresztül kiterjesztette.

IV. A FELEK ÉS AZ ELŐTERJESZTŐ BÍRÓSÁG ÁLLÁSPONTJA

IV. 1. A felek álláspontja

IV.1.1. Az eljárás során a Selor elismerte, hogy egy hibás funkció kiiktatása érdekében visszafejtette a TSF egy részét, amelynek funkcióit a Selor-alkalmazásokba integrálták.

Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a Top Systemmel fennálló kapcsolatát szabályozó szerződéses rendelkezések magukban foglalták a Top System arra irányuló joglemondását, hogy az alkalmazások bármilyen használatával összefüggésben a szerzői jogaira hivatkozzon. Következtetése szerint a Top System által szolgáltatott valamennyi alkalmazás forrásaihoz való hozzáférés joga megillette, ami azt a lehetőséget is magában foglalja, hogy

visszafejtés útján saját maga jusson e forrásokhoz. Másodlagos hivatkozása szerint a hibák kijavítása érdekében a visszafejtés a 91/250 irányelvnek megfelelően jogszerűen megengedett volt.

Álláspontja szerint az a körülmény, hogy a Top System által kidolgozott program tervezési hibái – különösen a TSF program két alkalmazása esetében –, valamint a Top System arra irányuló reakciójának hiánya, hogy a Selor által feltárt problémákra megoldást kínáljon, lehetetlenné tették a program rendeltetésszerű használatát, és ez a visszafejtést igazolja.

Továbbá hivatkozott azon irányelvben rögzített jogára is, miszerint: „megfigyelheti, tanulmányozhatja és kipróbálhatja a program működését” a TSF vonatkozó funkcióinak alapját képező „ötletek és elvek meghatározása céljából” annak érdekében, hogy a program által okozott blokkolást megkerülhesse.

IV.1.2. A Top System kifogásolta, hogy a Selor anélkül fejtette vissza a TSF programját, hogy arra szerződés vagy jogszabályi rendelkezés alapján jogosult lenne.

Hivatkozással arra, hogy „az alkalmazások és a TSF Framework két különböző dolog”, a visszafejtést ellenezte. Nézete szerint, a TSF fejlesztésére nem a Selor számára került sor. Azt nem a Selor finanszírozta, a TSF a Top System belső fejlesztését jelenti, így az ahhoz fűződő jogok kizárólagosan őt illetik meg.

A visszafejtés jogszerű lehetőségét illetően úgy vélte, hogy erre a műveletre kizárólag a programok más programokkal való együttes működtetésének biztosítása, nem pedig a hibajavítás érdekében kerülhet sor, továbbá vitatta az állított hibák meglétét is.

Arra az esetre, ha a fellebbviteli bíróság, a cour d'appel úgy értelmezi az irányelv 5. cikkét átültető LPO-rendelkezést, hogy az lehetővé teszi a hibajavítást, kérte, hogy előzetes döntéshozatal céljából terjesszen kérdést az EUB elé.

Másodlagosan úgy vélte, hogy ha e második esetben a visszafejtés indokolt, akkor arra az irányelv 6. cikkében meghatározott szigorú feltételek mellett kerülhet sor.

Az irányelv 5. cikkének (3) bekezdésében előírt kivételt illető hivatkozása szerint a visszafejtésre nem kizárólag egy tesztkörnyezetben, hanem egy fejlesztési környezetben is a Selor programozóinál került sor.

IV.2. A fellebbviteli bíróság álláspontja

IV.2.1. A brüsszeli fellebbviteli bíróság kiemelte, hogy a Top System nem adta át a Selor-alkalmazások valamennyi forráskódját. Megítélése szerint a hibás teljesítés észlelését követően a Selornak a tárgykód visszafejtése helyett a Top Systemet ezek átadására kellett volna felszólítania. Mivel ezt elmulasztotta, ezáltal tudatosan a szerződés teljesítésének keretén kívülre helyezkedett. A visszafejtés végrehajtásához szükséges jogszabályi feltételek fennállását neki kell bizonyítania.

IV.2.2. A felek álláspontját illetően rögzítette, hogy a Top System szerint csak két esetben kerülhet sor visszafejtésre: a szerző engedélye, valamint a program más programokkal való együttes működtetésével kapcsolatos kutatás esetén. A meghozott ítéletben foglaltakkal el-lentétben nézete szerint a hibajavítás érdekében történő visszafejtés nem megengedett.

Ezzel szemben a Selor szerint az irányelv 5. cikkének (1) bekezdését átültető nemzeti jogszabályi rendelkezés engedélyezi a visszafejtés útján megvalósuló hibajavítást, mivel e rendelkezés az irányelv 4. cikkének *b*) pontjában előírt valamennyi cselekmény végrehaj-tását, így a lefordításon, átdolgozáson, feldolgozáson kívül „a számítógépi program ... bár-mely más módon történő módosítás[át], valamint ezek eredményének többszörözését” teszi lehetővé.

A fellebbviteli bíróság az irányelv 5. cikkének (3) bekezdésére alapozott kifogást eluta-sította. Ez a rendelkezés – álláspontja szerint – csak azt teszi lehetővé a számítógépi prog-ram egy példányának jogszerű felhasználója számára, hogy megfigyelje, tanulmányozza és kipróbálja a program működését a program elemeinek alapját képező ötletek és elvek meghatározása céljából, ha ezt a program olyan betáplálása, megjelenítése, futtatása, továb-bítása vagy tárolása során végzi, amelyre jogosult. Nézete szerint a Selor által megvalósított visszafejtés – hogy annak alapján újraalkossa a forráskódot – ezt a keretet nyilvánvalóan meghaladta, továbbá szükségesnek tartotta megvizsgálni azt, hogy az együttes működte-téshez szükséges információ a visszafejtési jog jogosultjai számára milyen mértékben volt hozzáférhető.

E helyzetben szükségszerűen merült fel annak a kérdése, hogy jelentheti-e a 91/250 irányelv 4. cikke *a*) és *b*) pontjában előírt cselekmények valamelyikét egy számítógépi prog-ram egészének vagy részének olyan visszafejtése, amelyet hibajavítás érdekében a program jogszerű felhasználója elvégezhet.

A helyzet sajátos voltára utalt az is, hogy a jogvita megoldását illetően az irányelv szö-vege, de a vonatkozó ítélkezési gyakorlat sem jelentett támpontot az irányelv értelmezésére vonatkozó ezen új élethelyzetek adta kérdések megválaszolásához. Mivel az uniós jog értel-mezése nem tűnt annyira egyértelműnek, hogy ne hagyott volna teret észszerű kétségeknek, ezért ezen – a megítélése szerint az uniós jog egységes alkalmazása szempontjából általános érdekléssel is bíró – kérdésben jogértelmezésre irányuló kérdéseket terjesztett az EUB elé.

V. AZ ESET ÉRTELMEZÉSE

V.1. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra várt választ, hogy a 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a számítógépi programot jogsze-rűen megszerző személy jogosult a program egészének vagy egy részének visszafejtésére a program működését érintő hibák kijavítása érdekében, ideértve azt is, ha a javítás az azon alkalmazás megfelelő működését érintő funkció kiiktatását jelenti, amelynek e program is részét képezi.

Másként fogalmazva: a kérdés arra irányult, hogy a 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi-e a számítógépi program jogszerű megszerzője számára, hogy visszafejtse ezt a programot, ha az a működését befolyásoló hibák kijavítása érdekében szükséges.

E kérdés megválaszolása érdekében az EUB megvizsgálta, hogy a számítógépi programot jogszerűen megszerző személyhez képest az e programon fennálló szerzői jogok jogosultja milyen előjogokkal, többletjogosultságokkal rendelkezik.

Az előterjesztő bíróság különösen kétségesnek tartotta a Top System azon érvelését, amely szerint a számítógépi program visszafejtése kizárólag – az ezen irányelv 6. cikkében foglalt esetben, vagyis – csak az önállóan megalkotott számítógépi program más programokkal való együttes működtetésének biztosítása érdekében megengedett, következésképpen az irányelv 5. cikkében szabályozott esetekben kizárt.

A 91/250 irányelv 4. cikke megelőző jelleggel rendelkezik a szerzői jogok jogosultjának a számítógépi programján fennálló kizárólagos jogairól.¹⁶ Megfogalmazásában a jogosult e kizárólagos jogai csak egyes cselekmények „elvégzésére és engedélyezésére” terjednek ki.

Az ezek között szereplő többszörözési jogot kifejezetten tágan határozták meg, így az nemcsak a többszörözés – tartós vagy időleges – bármely formáját, hanem a program használatához szükséges többszörözési cselekményeket is magában foglalja. Azonban, legalábbis a saját adathordozón terjesztett művek más kategóriáival ellentétben, a számítógépi program használata minden esetben, akárcsak időlegesen is, a számítógép memóriájában történő többszörözést igényel.

E kivételek körébe tartozik a számítógépi program lefordítása, átdolgozása, feldolgozása és bármely más módon történő módosítása, valamint ezek eredményének többszörözése a számítógépi programot módosító személy jogainak sérelme nélkül.

Végül, a számítógépi program valamely példányának jogszerű felhasználója a jogosult engedélye nélkül megfigyelheti, tanulmányozhatja és kipróbálhatja a program működését a program elemeinek alapját képező ötletek és elvek meghatározása céljából, ha ezt a program olyan betáplálása, megjelenítése, futtatása, továbbítása vagy tárolása során végzi, amelyre jogosult.

Így a jogosult kizárólagos jogai a számítógépi programok esetében – a fentiek körébe nem tartozó egyéb kategóriába sorolható védelem alatt álló teljesítményekéhez képest – mélyebb beavatkozást jelentenek a felhasználó magánszférájába, mivel azok de facto még a program egyszerű használatához is a jogosult engedélyét követelik meg.

¹⁶ 2012. május 2-i SAS Institute-ítélet, C-406/10, EU:C:2012:259, 37. és 38. pont.

A 91/250 irányelv nem tartalmaz a 2001/29/EK irányelv¹⁷ 5. cikkének (1) bekezdésében és (2) bekezdés *b*) pontjában foglaltakkal egyenértékű kivételeket.¹⁸ A számítógépi program számos, átdolgozását célzó cselekmény elvégzését – ideértve ezek „eredményének többszörözését” – is a jogosult kizárólagos jogának rendeli alá.

A jogosult jogai ez esetben is a klasszikus szerzői jogi megoldásokhoz képest rendkívül széles körűek, amelyek alapján a mű átdolgozásaira a szerzői kizárólagosság – adott esetben – csak az átdolgozás eredményének nyilvános közzététele révén terjedhet ki.

Az EUB hangsúlyozott állítása szerint a számítógépi programon fennálló szerzői jogok jogosultjának kizárólagos joga nem csupán a mű szerzői jogi felhasználásának klasszikus eseteire terjed ki, hanem e műnek a felhasználó magánszférájában való használatára is.¹⁹

A jogosult előjogainak e tág meghatározása azonban a számítógépi programot jogszerűen megszerző személlyel fennálló kapcsolatát illetően korlátozott. A 91/250 irányelv 4. cikkének bevezető mondata szerint a kizárólagos jogok „az 5. és 6. cikkre is figyelemmel” illetik meg a jogosultat. Vagyis, még ha e cikkek a kizárólagos jogok alóli kivételekként jelennek is meg, valójában e jogok – azokhoz szervesen kapcsolódó – korlátját képezik.

A 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése szerint nem szükséges a jogosult engedélye a 4. cikk *a*) és *b*) pontjában előírt többszörözéshez és az átdolgozás valamennyi formájához, ha azokra azért van szükség, hogy a számítógépi programot – beleértve a hibajavítást is – az azt jogszerűen megszerző személy használja.

A 91/250 irányelv 4. cikkének *a*) pontja értelmében a számítógépi programon fennálló szerzői jog jogosultjának kizárólagos joga van e program bármely eszközzel és bármely formában, részben vagy egészben történő tartós vagy időleges többszörözésének elvégzésére vagy engedélyezésére ezen irányelv 5. és 6. cikkének rendelkezéseire is figyelemmel.

E kivételekre is figyelemmel az irányelv e cikkének *b*) pontja kizárólagos jogot biztosít a jogosult számára a számítógépi program lefordításának, átdolgozásának, feldolgozásának és bármely más módon történő módosításának, valamint ezek eredménye többszörözésének elvégzésére vagy engedélyezésére.

Ezen irányelv 5. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a 4. cikkének *a*) és *b*) pontjában felsorolt cselekményekre azért van szükség, hogy a számítógépi programot, az azt jogszerűen megszerző személy – beleértve a hibajavítást is – a rendeltetési célnak megfelelően használja. A többszörözéshez és az átdolgozás valamennyi formájához – külön szerződéses kikötés hiányában – nem szükséges a szerzői jog jogosultjának engedélye. Így a számítógépi prog-

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról.

¹⁸ 2001/29/EK irányelv 5. cikk (2) bekezdés *b*): bármely hordozóra természetes személy által magáncélra, kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló többszörözés tekintetében, feltéve, hogy a jogosultak méltányos díjazásban részesülnek, amelynek meghatározásánál figyelembe kell venni, hogy az érintett művel vagy más védelem alatt álló teljesítménnyel kapcsolatban alkalmaztak-e a 6. cikkben meghatározott műszaki intézkedést.

¹⁹ Indítvány 26. pont.

ramot jogszerűen megszerző személynek a program használata keretében végzett cselekményeire „külön szerződéses kikötés hiányában” a jogosult kizárólagos jogai nem terjednek ki.

A 91/250 irányelv 4. cikke *a)* és *b)* pontjának jelentősége abban is megnyilvánul, hogy lehetővé teszi a számítógépi programon fennálló szerzői jogok jogosultja számára a programját jogszerűen megszerző személlyel fennálló viszonyában azt, hogy szerződéses formában, részletesen meghatározza e programnak az azt megszerző személy általi felhasználásának szabályait.

Ilyen szerződéses kikötések hiányában a megszerző személy szabadon végezhet olyan cselekményeket, amelyek főszabály szerint a jogosult kizárólagos jogkörébe tartoznak, feltevé, hogy azokat e program rendeltetésszerű használata keretében teszi, ami a hibák kijavítását is magában foglalja.

A 91/250 irányelv 5. cikk (1) bekezdése a 4. cikk *a)* és *b)* pontjában felsorolt valamennyi cselekményt azonos módon kezeli, nem hagy mozgásteret arra, hogy egyes cselekményeket – így konkrétan a számítógépi program betáplálását és futtatását, valamint a hibák kijavítását – a külön szerződéses kikötésekre vonatkozó fenntartás hatálya alól kivonjanak. Vagyis e felhasználás valamennyi aspektusát, ideértve a program betáplálását és futtatását, valamint a hibák kijavítását is, a felek a számítógépi program felhasználási szerződésének rendelkezéseiben szabályozhatják. Az olyan programfelhasználási engedély, amely teljes mértékben megtiltana az ilyen felhasználást, nehezen értelmezhető.

A program felhasználása azonban kevésbé direkt módon is korlátozható – például azon számítógépek számát illetően, amelyekre a programot telepíteni, illetve amelyekben azt használni lehet – azáltal, hogy még a programot megszerző személy számára a további számítógépekre történő letöltését is megtiltják.

A 91/250 irányelv 5. cikkének (3) bekezdésével ellentétben e cikk (1) bekezdése nem a program példányának felhasználóját, hanem a programot megszerző személyt említi, függetlenül a megszerzett példányok számától.

Fokozottan érvényes ez a hibák kijavítására, ami rendszerint nem tartozik a számítógépi program rendeltetési célnak megfelelő használatához szükséges cselekmények közé, így – anélkül hogy sérülne a programhasználati engedély egységessége – a szerzői jogi jogosult kizárólagos „fennhatósága” alá tartozhat.

Említeni szükséges továbbá, hogy a számítógépi programokra vonatkozó felhasználási szerződésekre más jogszabályok vonatkoznak, mint például a szerződésekre, a fogyasztók védelmére vagy a versenyre vonatkozó jogszabályok.

Nem zárható ki azonban, hogy a visszaféjtésre olyan jogellenes céllal kerül sor, amely a hibák kijavításához nem kapcsolódik. E szabályok korlátozzák a felek szerződési szabadságát azáltal, hogy megvédik a számítógépi programokat megszerző személyeket az e programokon fennálló szerzői jogok jogosultjainak visszaéléseivel szemben.

Jelen ügyben e kérdésnek a tényállás szerinti körülmények között a fentiekben túlmenően nem szükséges nagyobb jelentőséget tulajdonítani, mivel a Top System és a Selor közötti

szerződés nem tartalmazott semmilyen olyan kikötést, amely a Selor számára megtiltotta volna a Top System számítógépi programjaiban a hibák kijavítását, illetve ez a társaság ilyen kikötésekre nem hivatkozott. A Selor tehát a 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében a felhívott programok hibáinak kijavítására jogosult volt.

A kérdés csupán az volt, hogy e rendelkezés lehetővé teszi-e a számítógépi programot megszerző személy számára, hogy e programot a hibák kijavítása érdekében visszafejtse. Továbbá az irányelv „Visszafejtés” című 6. cikkének megfelelően nincs szükség a jogosult engedélyére akkor sem, ha az önállóan megalkotott számítógépi program más programokkal való együttes működtetéséhez szükséges információ megszerzéséhez kódjának többszörözése, illetve lefordítása elengedhetetlenül szükséges.

Tény, hogy a „visszafejtés” kifejezés nem szerepel a 91/250 irányelv 4. cikkének *a)* és *b)* pontjában felsorolt cselekmények között, amelyekre a számítógépi programok jogi védelméről szóló 2009/24 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése hivatkozik. Ezért kérdéses, hogy e körülmény ellenére a visszafejtésükhöz szükséges cselekmények tartozhatnak-e ezen irányelv 4. cikke *a)* és/vagy *b)* pontjának hatálya alá.

Ennek kapcsán feltétlenül szükséges rögzíteni, hogy egy számítógépi programot kezdetben „forráskód” formájában írnak meg egy érthető programozási nyelven, mielőtt egy erre a célra szolgáló, „fordítónak” nevezett program segítségével a számítógép által végrehajtható formába, azaz „tárgykód” formájába írják át. A forráskód tárgykóddá alakításának művelete a „fordítás”.

Valamely számítógépi program forráskódja vagy tárgykódja, amennyiben azok a számítógépi program két kifejezési formáját alkotják, a 91/250 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének megfelelően a számítógépi programok szerzői jogi védelmében részesül.²⁰

A számítógépi programokat a Berni Uniós Egyezmény (1971) értelmében vett irodalmi műként szerzői jogi védelemben részesítik. E védelem a számítógépi programok bármely formában történő kifejezésére kiterjed. A „számítógépi program” fogalma így a programok valamennyi formáját – beleértve a hardverbe beépített programokat is – magában foglalja.²¹

A szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló TRIPS-megállapodás szerint²² a számítógépes programok a Berni Uniós Egyezmény (1971) szerinti irodalmi művekként akár forráskód, akár tárgyi kód formájában védettek. Az adatok vagy egyéb anyagok összeállítása – akár géppel olvasható, akár más formában, amely által tartalmuk kiválasztása vagy elrendezése miatt szellemi alkotásnak minősülnek – adott formájában védelmet élvez. Ez a védelem, amely nem terjed ki magára az adatra vagy anyagra, a rájuk vonatkozó szerzői jogokat nem érinti. Ebből következően valamely számítógépi program forráskódja vagy tárgyi kódja e program kifejezési formája, amelynek következképpen a

²⁰ Bezpečnostní softwarová-ítélet, 34. pont.

²¹ A 91/250 irányelv hetedik preambulumbekzdése szerint.

²² TRIPS-megállapodás 10. cikk (1) és (2) bekezdés.

91/250 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése alapján kell részesülnie a számítógépi programok szerzői jogi védelmében.

Összességében tehát az irányelv által biztosított védelem tárgya tartalmazza a számítógépi program bármely formában történő kifejezéseit, amelyek lehetővé teszik annak a különböző programozási nyelveken, a forráskód és tárgykód szerinti történő többszörözését. E cikk (7) preambulumbekkezdésének második mondata szerint a „számítógépi program” fogalma magában foglalja a számítógépi program kifejlesztéséhez vezető előkészítő dokumentációt is, feltéve hogy ez az előkészítő munka jellegénél fogva későbbi fázisában számítógépi programot eredményezhet.

Ezzel szemben a „visszafejtés” célja a program forráskódjának a tárgykódjából történő visszafordítása, amelyre egy „visszafejtő” program segítségével kerül sor. Ez általában nem az eredeti forráskódnak, hanem az érintett program „kvázi forráskódnak” nevezett harmadik változatának előállítását teszi lehetővé, amely olyan tárgykódra fordítható, amely lehetővé teszi e program működését. A visszafejtés tehát valamely program kódját átalakító olyan művelet, amely magában foglalja e kód – legalábbis részleges és időleges – többszörözését, valamint a kód lefordítását.²³

Ebből következően a számítógépi program visszafejtésének elvégzése e program kódjának többszörözésével és lefordításával jár, amelyek ténylegesen a 91/250 irányelv 4. cikkének *a)* és *b)* pontjában meghatározott kizárólagos jogainak hatálya alá tartoznak.

Ezt az értelmezést támasztja alá az irányelv 6. cikk (1) bekezdésének szövege is, amely bár – címe szerint – a visszafejtésre vonatkozik, azonban kifejezetten e kódnak ezen irányelv „4. cikke *a)* és *b)* pontja értelmében vett többszörözésére, illetve lefordítására” utal. Ebből következően a „visszafejtés” ezen irányelv értelmében vett fogalma ténylegesen a számítógépi program szerzőjét megillető, és az ő rendelkezésében meghatározott kizárólagos jogok körébe tartozik.

A 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében a számítógépi programot jogszerűen megszerző személy az irányelv 4. cikkének *a)* és *b)* pontjában felsorolt valamennyi cselekményt – beleértve azokat is, amelyek a kód többszörözéséből és lefordításából állnak – anélkül hogy előzetesen beszerezte volna a jogosult engedélyét, amennyiben ez szükséges e program használatához, beleértve a program működését érintő hibák kijavítását is, elvégezheti.

Az EUB megítélése szerint e megfontolásokból következően a 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a programot jogszerűen megszerző személy jogosult e program visszafejtésére az e program működését érintő hibák kijavítása érdekében.

Ezt az értelmezést nem kérdőjelezi meg a 91/250 irányelv 6. cikke, amely – a Top System állításával ellentétben – nem értelmezhető úgy, hogy a számítógépi program visszafejtésének lehetősége csak akkor megengedett, ha azt együttes működtetés céljából hajtják végre.

²³ Ítélet 37–38. pont.

E cikk kivételt vezet be azért, hogy a szerzői jog jogosultjának előzetes engedélye nélkül lehetővé teszi a kód többszörözését vagy lefordítását, amennyiben e cselekmények a programnak egy önállóan megalkotott másik programmal való együttes működtetésének biztosításához elengedhetetlenek.²⁴ Az irányelv (20) és (21) preambulumbekzdésében kimondja, hogy előfordulhatnak olyan helyzetek, amikor a kód többszörözése és lefordítása a szükséges információ megszerzéséhez elengedhetetlen annak érdekében, hogy az önállóan megalkotott program más programokkal együttesen működtethető legyen, és hogy „kizárólag ezen kivételes esetekben” e cselekmények végzése jogszerű, és a tisztességes gyakorlattal összeegyeztethető. Ezért nem szükséges hozzá a jogosult engedélye.

Az EUB megállapítása szerint a 91/250 irányelv (19) és (20) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett 6. cikke (1) bekezdésének *b*) és *c*) pontja szerint az uniós jogalkotó az együttes működtetésre vonatkozó, e rendelkezésben előírt kivétel hatályát az olyan körülményekre kívánta korlátozni, amelyek között az önállóan megalkotott program más programokkal való együttes működtetését csak az érintett program visszafejtésével lehet megvalósítani.²⁵

Ezt az értelmezést támasztja alá a 91/250 irányelv 6. cikkének (2) és (3) bekezdése is, amely megtiltja, hogy az ilyen visszafejtés révén szerzett információt az ilyen együttes működtetésen kívül más célokra vagy hasonló programok kifejlesztéséhez használják fel. Általános jelleggel kizárja, hogy az ilyen visszafejtést oly módon valósítsák meg, amely indokolatlanul károsítaná a jogosult jogos érdekeit, vagy az érintett program rendes felhasználására sérelmes lenne.

Azonban míg a 91/250 irányelv 6. cikke az önállóan megalkotott programok együttes működtetésének biztosításához szükséges cselekményekre vonatkozik, a számítógépi programok jogi védelméről szóló 2009/24 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének célja annak lehetővé tétele a programot jogszerűen megszerző személy számára, hogy e programot a rendeltetési célnak megfelelően használja. Következésképpen e két rendelkezésnek a célja eltérő.

Jelen ügyben azonban a Top System által hivatkozott dokumentumok azt mutatják, hogy a munkálatok elejétől fogva egyértelmű volt, hogy a szerzőknek az irányelv 4. cikkének *a*) és *b*) pontjában meghatározott kizárólagos jogai kiterjednek a védelem alatt álló program visszafejtésére. Azonban a 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi a jogszerű megszerző személy számára, hogy az ezen irányelv 4. cikkének *a*) és *b*) pontjában felsorolt valamennyi cselekményt – amennyiben az a program használatához szükséges, beleértve a hibák kijavítását is, ez szükségképpen magában foglalja a visszafejtést is – elvégezze. Valójában a független szerzők által létrehozott programokkal való együttes működtetés céljából történő visszafejtésről volt szó.²⁶

²⁴ Ítélet 43. pont.

²⁵ Ítélet 46. pont.

²⁶ Ítélet 59. pont.

A 91/250 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének második mondata értelmében – ellentétben az 5. cikk (1) bekezdésével – e kivételtől szerződéses alapon nem lehet eltérni. A cél tehát a szerzői jogi jogosultak visszaélésekkel szembeni védelme. Jelen esetben azonban a visszafejtésre a program rendeltetészerű felhasználásától idegen célból került sor.²⁷

Az EUB megállapítása szerint a 91/250 irányelv 6. cikkének a Top System által javasolt értelmezése azzal a következménnyel járna, hogy sértené az uniós jogalkotó által a programot jogszerűen megszerző személy számára az 5. cikkének (1) bekezdésében kifejezetten biztosított azon lehetőség hatékony érvényesülését, hogy a program rendeltetési célnak megfelelő használatát megakadályozó hibákat kijavítsa.²⁸ E hibák kijavítása az esetek többségében – és különösen abban az esetben, ha az elvégzendő javítás az azon alkalmazás megfelelő működését érintő funkció kiiktatásában áll, amelynek e program is részét képezi – az említett program forráskódjával, vagy ennek hiányában kvázi forráskódjával való rendelkezést jelenti.²⁹

Mivel a számítógépi programok nemcsak a használati tárgyak egy kategóriáját képezik, hanem ráadásul egy rendkívül gyorsan fejlődő technológiai ágazatba is tartoznak, természetes, hogy idővel elavulttá válnak. Ezen elavultságnak a számítógépi programok frissítése vagy akár új programokkal való felváltása útján történő orvoslása e programoknak – mint szerzői jogi védelem alatt álló teljesítményeknek – a rendes felhasználási körébe, és következképpen szerzői jogi jogosultjainak előjogai körébe tartozik. A számítógépi program felhasználója általi beavatkozásnak a követett cél szempontjából is szükségesnek kell lennie.

Annak kérdése kapcsán, hogy egy adott számítógépi programot hibáinak kijavítása céljából szükséges-e visszafejteni – és ha igen, milyen mértékben –, a főtanácsnok indítványában megállapította, hogy bizonyosan vannak olyan hibák, amelyek a program forráskódjához való hozzáférés nélkül is kijavíthatók, akár „manuálisan” a felhasználó által, vagy akár egy erre szolgáló külön szoftver segítségével. A jelen ügyben észrevételeket előterjesztő felek azonban egyetértettek abban, hogy e javítás a leggyakrabban magának a programkódnak a módosítását igényli. Mivel a tárgykód az ember számára értelmezhetetlen, az ilyen javításhoz feltétlenül szükség van az eredeti forráskódhoz való hozzáférésre vagy a tárgykód forráskódra való lefordítására („kvázi forráskód”).³⁰

A kérdés csupán az, hogy milyen körülmények között igazolja ez a szükséglet a programnak az azt jogszerűen megszerző személy általi visszafejtését.

A Top System megítélése szerint az ilyen esetek igen ritkák és kivételesek. E társaság szerint a legtöbb esetben a számítógépi programot jogszerűen megszerző személy vagy már rendelkezik a forráskóddal, vagy a szerzői jogi jogosult hozzáférést tud számára biztosítani, vagy például egy karbantartási szerződés alapján a hibák kijavítása a jogosult feladata.

²⁷ Indítvány 62. pont.

²⁸ Ítélet 51. pont.

²⁹ Indítvány 79. pont.

³⁰ Indítvány 79. pont.

Az EUB e megfontolásokra tekintettel az előterjesztett első kérdésre adott válasza szerint a 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a számítógépi programot jogszerűen megszerző személy jogosult a program egészének vagy egy részének visszafejtésére e program működését érintő hibák kijavítása érdekében, ideértve azt is, ha a javítás az azon alkalmazás megfelelő működését érintő funkció kiiktatását jelenti, amelynek az említett program is részét képezi.

V.2. Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra várt választ, hogy a fentieknek való megfelelés esetén a számítógépi programot jogszerűen megszerző személynek a 91/250 irányelv 6. cikkében előírt, vagy bármely más követelménynek meg kell-e felelnie.

A kérdés kapcsán, miként már rögzítettük, a 91/250 irányelv 6. cikkében előírt kivétel hatálya és célja eltér az 5. cikkének (1) bekezdésében előírt kivételtől, így a 6. cikkben megállapított követelmények önmagukban az 5. cikk (1) bekezdésében előírt kivétellel sem közvetlenül, sem analógia útján nem alkalmazhatók.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy e kivétel alkalmazására semmilyen követelmény ne vonatkozna. A 91/250 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének szövegére, rendszerére és céljára tekintettel azon cselekmények elvégzése, amelyek együttesen a számítógépi program visszafejtésének minősülnek, amennyiben e rendelkezésnek megfelelően történik, meghatározott feltételekhez van kötve.

V.2.1. E rendelkezés szövegének megfelelően e cselekmények ahhoz szükségesek, hogy lehetővé tegyék az érintett program rendeltetési célnak megfelelő használatát az azt jogszerűen megszerző személy számára, és különösen a „hibajavítást”.³¹

Az informatika területén a hiba általában egy számítógépi programot érintő olyan hiányosságot jelöl, amely a program hibás működését okozza. Olyan működési zavar, amely a program e rendeltetési célnak megfelelő használatát akadályozza. Kizárólag az ilyen hibák kijavítása igazolhatja a felhasználónak a szerzői jogok jogosultjának hozzájárulása nélkül végzett cselekményeit, beleértve a visszafejtést is.

Kétséget kizáróan már önmagában a számítógépi programot érintő hiba fennállása a program szerzője és annak felhasználója közötti nézeteltéréshez vezethet. Ami a felhasználó szemében hibának tűnhet, az a program szerzője szemszögéből nézve szándékolt funkció, erény vagy jellemző lehet.

A jelen ügy tényállása szerint a Top System visszautasította azt az állítást, hogy az érintett programban hiba lett volna, holott a kérdést előterjesztő bíróság kérelmében a hiba fennállását megállapító szakértői véleményre hivatkozva erről számolt be.

A számítógépi program rendeltetési célja az, amit annak szerzője ekként meghatároz, vagy az, amiben a program értékesítője és megszerzője a program megszerzésekor megál-

³¹ 2021. június 3-i Magyarország kontra Parlament-ítélet, C-650/18, EU:C:2021:426, 83. pont.

lapodtak. Ezzel szemben a programnak az eredeti rendeltetési céljához képest történő semmilyen módosítása vagy fejlesztése nem minősül az ilyen cselekményeket igazoló hibajavításnak. Különösen ha a programnak a technológia fejlődéséhez kötődő frissítéséről van szó. Másként fogalmazva, a számítógépi program technikai elavultsága nem minősül a 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében vett hibának.³²

Az elavultságnak a számítógépi programok frissítése vagy akár új programokkal való felváltása útján történő orvoslása – e programoknak mint szerzői jogi védelem alatt álló teljesítményeknek – a rendes felhasználás körébe, és következésképpen szerzői jogi jogszolgáltatásainak előjogi körébe tartozik. Az ilyen hiányosságnak, amely e rendelkezés értelmében hibának minősül, befolyásolnia kell az érintett program rendeltetési céljának megfelelő használatának lehetőségét.

A „hiba” fogalmát – irányadó meghatározás hiányában – e rendelkezés értelmében vett e kifejezés köznyelvben elfogadott szokásos jelentését alapul véve kell értelmezni, figyelembe véve azt a szöveggörnyezetet, amelybe e kifejezés illeszkedik, és azon szabályozás célkitűzéseit, amelynek az részét képezi.³³

V.2.2. Miként a 91/250 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének szövegéből kitűnik, a számítógépi program visszafejtésének a követett cél szempontjából is „szükségesnek” kell lennie ahhoz, hogy lehetővé tegye az azt jogszerűen megszerző személy számára az érintett program rendeltetési céljának megfelelő használatát, mivel az ilyen hibák kijavítása az esetek többségében e program kódjának módosításával jár, és e javítás végrehajtása a program forráskódjához vagy legalábbis kvázi forráskódjához való hozzáférést igényel. Ha a forráskód jogszerűen vagy szerződés alapján hozzáférhető az érintett programot megszerző személy számára, nem tekinthető úgy, hogy „szükséges” e program e személy általi visszafejtése.

A jelen ügyben feltett kérdés az volt, hogy szükséges-e visszafejteni – ha igen, milyen mértékben – egy adott számítógépi programot a hibáinak kijavítása céljából.

A főtanácsnok szerint a 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését „külön szerződéses kikötés hiányában” kell alkalmazni. Másként fogalmazva, a program megszerzésére vonatkozó szerződés megszervezheti a program felhasználását, ideértve a hibák kijavítását is, ezáltal korlátozhatja a megszerző személy azon lehetőségét, hogy hibajavítás céljából a jogosult kizárólagos jogainak körébe tartozó cselekményeket végezzen. Ez a korlátozás akár a hibáknak a programot megszerző személy általi kijavításának abszolút tilalmáig terjedhet.³⁴ Ilyen esetben a kivétel nem alkalmazható, és a programot megszerző személy cselekményei a szerződés alapján engedélyezett cselekményekre korlátozódnak.

³² Indítvány 75–76. pont.

³³ Ítélet 58. pont.

³⁴ Indítvány 82. pont.

V.2.3. Mivel az irányelv e rendelkezése „külön szerződéses kikötésekre” figyelemmel teszi lehetővé a hibák kijavítását, így sem a program jogszerűen megszerzett példányának felhasználásához szükséges betáplálás és futtatás, sem a program működését érintő hibák kijavítása szerződés útján nem tiltható meg. Ha a felek közötti szerződés nem tartalmaz ilyen korlátozást, a számítógépi programot jogszerűen megszerző személy szabadon elvégezheti a 91/250 irányelv 4. cikkének *a)* és *b)* pontjában felsorolt cselekményeket – beleértve a program visszafejtését is – amennyiben ez többek között a hibák kijavításához szükségesnek bizonyul.

Az EUB megítélése szerint ezért a 91/250 irányelv (18) preambulumbekzdésével összefüggésben 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a felek szerződésükben nem zárhatják ki az ilyen hibák kijavításának lehetőségét.³⁵

Ezzel szemben e rendelkezésnek megfelelően a jogosult és a megszerző személy továbbra is a szerződésben e lehetőség gyakorlásának részletes szabályaiban szabadon megállapodhat. Így különösen abban is, hogy a jogosultnak az érintett program javító karbantartását biztosítania kell.

Mivel a visszafejtés fáradságos, költséges és kiszámíthatatlan hatásokkal járó folyamat, ezért a gyakorlatban a felhasználók csak a legvégső esetben folymodnak ehhez a technika-hoz.

Ebből adódó következtetés, hogy erre vonatkozó különös szerződéses kikötés hiányában a számítógépi programot jogszerűen megszerző személy a jogosult előzetes hozzájárulása nélkül elvégezheti a 91/250 irányelv 4. cikkének *a)* és *b)* pontjában felsorolt cselekményeket, ideértve e program visszafejtését is, amennyiben ez a program működését érintő hibák kijavításához szükségesnek bizonyul.

V.2.4. A számítógépi programot jogszerűen megszerző személy, aki e programot a program működését érintő hibák kijavítása céljából visszafejtette, nem használhatja e visszafejtés eredményét az e hibák kijavításától eltérő célokra.

A 91/250 irányelv 4. cikkének *b)* pontja ugyanis nemcsak „a számítógépi program lefordításának, átdolgozásának, feldolgozásának és bármely más módon történő módosításának” elvégzésére és engedélyezésére biztosít kizárólagos jogot a szerzői jog jogosultja számára, hanem „ezek eredményének többszörözésére” is, így visszafejtés esetén az e visszafejtés eredményeként kapott forráskód vagy kvázi forráskód többszörözésének elvégzésére és engedélyezésére. E kód bármely többszörözése a 91/250 irányelv 4. cikkének *b)* pontja értelmében továbbra is az e programon fennálló szerzői jog jogosultjának engedélyéhez kötött.

Az irányelv 4. cikkének *c)* pontja tiltja a számítógépi program valamely példányának az e programon fennálló szerzői jogok jogosultjának hozzájárulása nélküli nyilvános terjesztését, ami – a 91/250 irányelv 1. cikkének (2) bekezdéséből következően – a visszafejtés-

³⁵ Ítélet 66. pont.

ből származó forráskódpéldányokra vagy „kvázi” forráskódpéldányokra is alkalmazandó. Ennek értelmében a 6. cikkén alapuló visszafejtés – ellentétben a hibák kijavítása céljából végzett visszafejtéssel – szerződéssel nem zárható ki.

Bár ezen irányelv 5. cikke kétségtelenül feljogosítja a számítógépi programot jogszerűen megszerző személyt arra, hogy a szerzői jog jogosultjának engedélye nélkül ilyen cselekményeket végezzen, ez azonban csak annyiban lehetséges, amennyiben e cselekmények szükségesek ahhoz, hogy a számítógépi programot rendeltetési céljának megfelelően használhassa.³⁶

A számítógépi programnak az e rendelkezés értelmében vett, valamely jogszerű megszerző általi, hibák kijavítása céljából történő visszafejtésére nem vonatkoznak a 6. cikkben foglalt követelmények. Azonban ilyen visszafejtésre csak a javításhoz szükséges mértékben, és a programot megszerző személy szerződéses kötelezettségeinek határára belül kerülhet sor.

E megfontolásokra tekintettel az előterjesztett második kérdésre az EUB válasza szerint a 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a számítógépi programot jogszerűen megszerző személynek – aki e programot az annak működését érintő hibák kijavítása érdekében szeretné visszafejteni – nem kell megfelelnie az ezen irányelv 6. cikkében előírt követelményeknek. Ugyanakkor e megszerző személy csak az e javításhoz szükséges mértékben, és adott esetben az e programon fennálló szerzői jog jogosultjával szerződésben meghatározott feltételek tiszteletben tartása mellett jogosult a visszafejtésre.

VI. AZ EUB ÍTÉLETE

A fenti megfontolásokra tekintettel az EUB a brüsszeli fellebbviteli bíróság, a cour d'appel de Bruxelles által jogértelmezésre előterjesztett kérdésekre vonatkozó döntése szerint:

1. A számítógépi programok jogi védelméről szóló, 1991. május 14-i 91/250/EGK irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a számítógépi programot jogszerűen megszerző személy jogosult a program egészének vagy egy részének visszafejtésére e program működését érintő hibák kijavítása érdekében, ideértve azt is, ha a javítás az azon alkalmazás megfelelő működését érintő funkció kiiktatását jelenti, amelynek az említett program is részét képezi.
2. A 91/250 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a számítógépi programot jogszerűen megszerző személynek – aki e programot az annak működését érintő hibák kijavítása érdekében szeretné visszafejteni – nem kell megfelelnie az ezen irányelv 6. cikkében előírt követelményeknek. Ugyanakkor e megszerző személy csak az e javításhoz szükséges mértékben, és adott esetben az említett programon fennálló szerzői jog jogosultjával szerződésben meghatározott feltételek tiszteletben tartása mellett jogosult a visszafejtésre.

³⁶ Ítélet 73. pont.

VII. ÖSSZEGZÉS

Az EUB jelen határozatában emlékeztetett arra, hogy az irányelv a számítógépi programokat mint irodalmi alkotásokat szerzői jogi védelemben részesíti. A számítógépi program forráskódja és tárgykódja a számítógépi programokban – mint két kifejezési forma – szerzői jogi védelmet élvez.

A döntésében foglaltak szerint a számítógépes program rendeltetési célnak megfelelő használatát illetően a programkód „visszafejtésére” irányuló cselekvéseknek szükségesnek kell lenniük ahhoz, hogy az érintett programot jogszerűen megszerző személy azt rendeltetésének megfelelő módon használhassa, továbbá a számítógépi programot érintő olyan hiányosságokat, amelyek az adatfeldolgozás területén általában hibának minősülnek, kijavítsa.

Miként rámutatott, a felek szerződésükben nem zárhatják ki az ilyen hibák kijavításának lehetőségét, azonban a jogosult és a megszerző személy e képesség gyakorlásának módjait, különösen a program korrekciós karbantartása révén továbbra is szabadon megszervezheti.

A Európai Bíróság messzemenőig tiszteletben tartja a nemzeti bíróságnak azt a döntését, hogy az adott ügy elbírálása szempontjából szükségszerű-e az előzetes döntés kikerése.³⁷

A nemzeti bíróságok támaszkodhatnak az Európai Bíróság egyes döntéseire egy-egy közösségi rendelkezéssel kapcsolatban, s hiteles értelmezésként követhetik azt, de az EUB-hez is fordulhatnak annak reményében, hogy eltér eddigi álláspontjától.³⁸

Jelen ügy sajátos voltára utalt, hogy a jogvita megoldását illetően az irányelv szövege, de a vonatkozó ítélkezési gyakorlat sem jelentett támpontot az előterjesztő bíróság által megfogalmazott, az irányelv értelmezésére vonatkozó új kérdés megválaszolásához.

Az EUB ítéletében rávilágított az érintett programot jogszerűen megszerző személy jogaira és kötelezettségeire, és ezzel lényegében befolyásolja a számítógépi programok fejlesztésére és informatikai szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések további – elsősorban a szoftverhibák megoldására irányuló – megszövegezését is. Bár a felek nem zárhatják ki teljesen a hibák kijavításának lehetőségét, az ezirányú szerződéses megállapodás azonban lehetőséget jelent a szolgáltatók és az engedélyesek számára, hogy az egyéni céljaiknak leginkább megfelelő módot válasszák.

A felek jogértelmezéséből adódó viták elkerülése érdekében célszerűnek tűnik, ha a felhasználási szerződésben olyan további szerződéses feltételt rögzítenek, amelyben a vevő – bármilyen informatikai és karbantartási probléma esetére – kizárólagos jogorvoslati forrásaként az érintett program működését érintő hibák kijavítása céljából a szolgáltatót nevezi meg.

³⁷ 1971. december 14-i Politi s.a.s. kontra Ministero delle Finanze della Repubblica Italiana-ítélet, 43/71. sz. Idézi: *Kecskés László: EU-jog és jogharmonizáció. Az előzetes határozat szükségességének kérdése.* P. 567, 369 sz. lábjegyzet. HVG-ORAC, Budapest, 2020.

³⁸ *Kecskés: i. m. (37), p. 498.*

A javításhoz való jogot az európai irányelvek évtizedek óta rögzítik, azt tagállami és nemzetközi szinten is szabályozták. Az ítélet jelentősége abban áll, hogy a szerzői jog határait illetően kifejezetten kimondta, hogy a visszafejtés a „fogyasztó” szempontjából nagy jelentőségű javításhoz való jog gyakorlása során megengedett.

Bár az EUB döntése e kérdésben mérföldkőnek számít, összességében azonban fontos megjegyezni, hogy ez az ítélet az állítólagos „javításhoz való jog” kérdésében nem meghatározó. Jelen értelmezésével nem nyitja tágra a „visszafordítás” kapuját a szoftverhibák esetére, de a felek jogaira és kötelezettségeire nézve mindenképpen hasznos támpontokkal szolgál.

Mivel e döntés következményei csak gyakorlati alkalmazása során és csak idővel válnak nyilvánvalóvá, ezért értelmezésének tág vagy szűkített voltát mindenképpen érdemes lesz figyelemmel kísérni.